

Tuleva 2020 üldkoosoleku küsimused ja vastused

Tänud kõigile, kes juba hääletanud! Siia kogume esitatud küsimused ja vastused. Loe kindlasti ka [juhatuse tegevusaruannet](#), kus mitmedki küsimused on juba vastuse saanud.

Juhatuse tegevusaruande [FB Live toimub 03.03.2021 kell 15:30 siin lingil](#).

Ülekande video on järelevaadatav siin: <https://vimeo.com/521296236>

Kõik Tuleva varasemad aruanded, üldkoosolekute protokollid ja eelmiste aastate küsimused-vastused [on siin lingil](#).

See dokument on kommenteeritav - kui tunned, et sinu küsimus on vastatud ebapiisavalt, siis anna sellest kommentaariga märku või saada mulle e-mail tonu.pekk@tuleva.ee.

Küsimused ja vastused

[Investeeringis Strateegia](#)

[Kasumi jaotamine](#)

[Tuleva tulevik ja plaanid](#)

[Liikmelisus, liikmekapital, liikmeboonus ja tööpanus](#)

[Pensionisüsteemi muudatused](#)

[Muud kogumist ja pensionivara puudutavad küsimused](#)

Investeeringisstrateegia

Kas edaspidi on plaan suunata fondi rahade osakaalu keskkonnasõbralike ja jätkusuutlikkust soosivate aktsiafondidele?

Vaadates Tuleva Maailma Aktsiate Pensionifondi mudelportfelli on näha, et osaliselt on vähendatud tubakafirmade aktsiate osakaalu, kuid segane on see et miks selliseid aktsiaid täielikult välistatud pole? Samuti tundub et aktsiaportfellis on esindatud ka fossiilkütuste ettevõtted millesse investeerimine on väga problemaatiline arvestades nende rolli planeedi kliima

muutustes. Kas Tuleva plaanib välistada sellised ning võimalik et ka muud problemaatilised ettevõtted ning sektorid oma fondist, et olla kasvõi vähekenegi osaline sellest et pensionile minnes oleks meie planeet elamiskõlblikum? Millal see juhtuda võiks?

Kas Tuleva kaalub oma investeerimisstrateegiat ka rohelisemaks, jätkusuutlikumaks muuta? Investeerides ettevõtetesse nagu Amazon, Nestle jt (kuhu Tuleva pensionifondi aktsiaportfell juuli 2019 alguse seisuga investeeris) ei ole meil minu pensioniajaks enam keskkonda, kus rahulikku pensionipõlve pidada (rääkimata sellest, mis kahju nad hetkel paljudele põhjustavad).

Kas tänasel päeval oleks mõeldav panna kokku index fond ilma kohutavate eetiliste probleemideta jätkusuutlikkusele orienteeritud ettevõtetest?

Millal tuleb Rohelise pensionifondi võimalus?

Kas on plaanis tingimuslikke investeringuid? Näiteks mina ei soovi investeerida mitte-demokraatlikesse riikidesse nagu Hiina, Venemaa jne. Kuidas välistada sellist päritolu firmadele või riikidele suunatud investeringuid? Tänu!

Need kõik küsimused käivad sama teema kohta. Tuleva põhineb ühel lihtsalt konsensusel: kui piisavalt palju inimesi paneb oma II samba rahad kokku siis suudame luua endale fondi, mis tagab meile pikaajaliselt võimalikult tea investeerimistulemuse. See "võimalikult hea investeerimistulemus" oli maailmaturu keskmine ja meie fond ongi seetõttu maailmaturu keskmist jälgiv indeksifond.

Meie seas oli kohe alguses ka muid arvamusi. Näiteks paljud Tuleva liitunud inimesed oleksid hea meelega näinud, et osa fondi rahast läheks Eesti ettevõtetesse. Teised eelistanuks rohkem tehnoloogiaettevõtteid jne. Tuleva tänane investeerimistrateegia on seega mõnes mõttes see "kuldne kesktee", millega piisavalt suur arv inimesi nõus oli.

Tänaseks oleme tublisti kasvanud ja on selge, et Tuleva on äriliselt jätkusuutlik. Seetõttu on nüüd aeg hakata vaatama ka selle peale, mis eesmärgid meie raha veel peale tootluse peaks teenima. Kirjutasin meie valikutest [tegevusaruandes](#) pikemalt.

Juhatus on 2021 peamise eesmärgi defineeritud fondide mahu kaudu. Kuna fondimaht sõltub palju NAV-ist, siis äkki ei ole see hea meetrika. On ju üks meie ühistu peamised teesed, et turgu pole mõtet ajastada, vaid säästa/investeerida tuleks järjepidevalt läbi kõigi tsüklite. Kas äkki oleks parem sõnastada fondide kasvu eesmärk mõne turust vähem sõltuva meetrika kaudu (kogujate arv, sissemaksete summa, Tuleva turuosa / sissemaksete osakaal kõigi vastava samba fondide sissemaksetest) vms?

Juhatus jälgib loomulikult kasvumäärad, kust turu kõikumised on maha arvestatud. Meie arved maksab paraku kinni lõpuks ikka tegelik fondimaht. Kui turud peaksid tublisti lähiajal kukkuma, siis paraku teenib Tuleva ka vähem kasumit ja siis lükkub ka järgmine tasude alandamine edasi.

Kas oleks võimalik kiirendada võlakirjade osakaalu vähendamist praegusest plaanist kiiremaks?

Me otsustasime poolteist aastat tagasi kui Tuleva Maailma Aktsiate Pensionifondi tingimusi muutsime, et läheme 100% aktsiate osakaalule mitte ühe hüppega vaid järk-järgult 3 aasta jooksul. Selle otsuse taga ei olnud muud teadust kui see, et investeerimisstrateegiat on ikka mõistlik muuta järk-järgult. Kas vahepeal on mingit uut infot tulnud, et see otsus oleks vale olnud? Ei ole. See, et aktsiaturud on viimase pooleteist aastaga kasvanud kiiremini kui võlakirjad, ei ole mingi uus uudis. Samahästi oleks võinud ju ka vastupidi minna. Me jätkame ikka algselt tehtud plaani järgi ja jõuame 100% aktsiateni 2023. aasta alguseks.

Mis põhjusel on Maailma Aktsiate Fondis neli aktsiafondi ning viiendana võlakirjafond?

Lihtne põhjus: seadus lubab ühte fondi paigutada max 30% fondi varast. Nii ongi meie portfellis kolm täiesti sarnast arenenud riikide indeksifondi, üks arengumaade oma ja veel mõnda aega üks võlakirjafond. [Loe lähemalt siit.](#)

Kas me saaksime suunata investeringud 1. Fikseeritud võlakirjadest välja? 2. Madala PE aktsiatesse Ei räägi kogumahust ja ekstreemsusest. Kuid mingil määral tuleks teha portfellis suunavad muutused. 1. Vähendades võlakirjade mahtu. 2. Tõstes low PE fondi osakaalu?

Esimesele küsimusele on vastus JAH - me viimegi kogu portfelli aktsiatesse kuna nüüd seadus lubab seda. Teisele küsimusele on vastus EI. Tuleva pensionifondid on indeksifondid, mille eesmärk on saavutada maailma aktsiaturgude keskmine tootlus. Seda saavutame nii, et meie portfellis ongi kõikide suurimate maailma ettevõtete aktsiad vastavalt nende osakaalule maailma aktsiaturu kapitalisatsioonis.

Kui me peaksime ise neid osakaalusid muutma või mõned aktsiad sootuks välja jätma, tekib risk, et me ei saavuta maailmaturu keskmist tootlust. Loomulikult tekib ka võimalus, et valisime õigesti ja saame parema tootluse. Kahjuks maailma investeerimisfondide statistika seda ei kinnita - enamus ise valikut tegevaid fondijuhte jääb tavalisele indeksifondile alla.

*Kui suur/väike on fondivalitsemise tasu teoreetiline miinimum?
Millal jälle tasusid langetame?*

Kui meie fondide maht jätkab kasvamist samas tempos kui seni - 50% aastas, peaksime oleme võimelised tasusid veel üsna tublisti alandama. Võibolla jõuame ühel päeval sinna, et meil on koguda sama hea kui Rootsis - nemad maksavad täna vähem kui 0,2% aastas.

Kas Tuleval on tegevuskava, tõstmaks 2-ja 3 samba tootlus?

Jah, meie tegevuskava pensionisäästude tootluse tõstmiseks ongi ju Tuleva algne idee. Maailma investeerimisfondide statistika näitab järjekindlalt ühte: selleks, et sinu vara pika aja jooksul parimat tootlust teeniks, tuleb see paigutada madalate kuludaga, maksimaalselt aktsiatesse investeerivasse fondi. Sellised meie fondid ongi.

Kasumi jaotamine

Selgitada võimalusel maakeeli lahti punkt 2.

Iga-aastane kasumi jaotamise otsustamine üldkoosolekul tuleneb ühistu põhikirjast, mille kohaselt saab ühistu esimest korda maksta dividende 2022 aastal 2017-2021 aastatel kogunenud kasumi osas.

Kasumi jaotamise ettepaneku järgi soovitakse osa kasumist kanda liikmeboonusteks (nendele liikmetele, kes kogusid 2020 aastal mõnes Tuleva fondis) ning ülejäänud osa kasumist jätta jaotamata ehk reinvesteerida, millest osa on tekkinud läbi liikmekapitali eest ostetud omaosakute ning seega suurendab liikmekapitali ning ülejäänud osa on tegevuskasum, mis jääb ühistu edasisteks arenduskuludeks.

Tuleva tulevik ja plaanid

Mis on suuremad tegevused/eesmärgid järgmiseks aastaks?

[Vaata palun tegevusaruandest](#) - kirjutasime põhjalikult eesmärgid ja tegevused seal lahti.

Could you provide information in english also?

Yes - the management report is currently in process to be translated into English. Please bear with us!

Kuna tekib võimalus mõnda väikese haldustasuga indeksfondi balti börsilt osta? Ehk kas Tuleval on plaane balti turule fond tuua, mille kaudu saaks eestlased odavalt indeksit osta?

Kas Tuleva plaanib hakata pakkuma ka muid investeringuid (eeskätt huvitaks madala kuluga indeksi investeringud, mis oleksid näiteks kasvukontost odavamad)?

Kuna tavalise investeerimisfondi teete?

Me kaalusime seda, aga täna on turul olemas juba nii odav indeksifond (Swedbank Robur Access Edge Global, jooksvad tasud 0,3% aastas) ja võimalus ka odavalt osta Euroopa börsidel

kaubeldud indeksifonde (nt Vanguard FTSE All World ETF - VWRL) odavamalt kui Tuleva suudaks ise seda pakkuda. Seega - praegu ei hakka me liikmete raha kulutama uue fondi tegemise peale.

LHV Pensionifond Indeks langetas oma valitsemistasu 0.2% ning Tuleva plaanib alates 01.04.2021 valitsemistasu langetada 0.31%. Kas on oodata "fine tuningu" mõttes liikmete üleminekut LHVsse või on LHV jooksvad kulud siiski suuremad ja sisaldavad enam kui ainult jooksvaid kulusid?

Esimene asi tasudega seoses: rääkides pensionifondi tasudest, räägime Tulevas alati kõigist tasudest kokku. Valitsemistasu on ainult üks osa kõigist kulutustest, mis fondis kogudes sinu rahast vahendajatele lähevad. Ehk siis: meie tasu ei ole 0,31 vaid ikka 0,39% ja LHV tasu ei ole samuti 0,2% vaid 0,39%. Seega, tasud on meie kahel fondil nüüd võrdsed.

Liikmete jaoks on meie fond ka pärast LHV tasude langetamist ikka soodsam kuna 0,05% läheb meil ju liikmeboonusena otse meie endi liikmekapitali kontodele.

Aga kindlasti jääb võimalus, et mõned kogujad lahkuvad odavamasse indeksifondi. Selle vastu ei saa mul midagi olla. Paraku enamasti inimesed lahkuvad meie fondist ikka kalli tasuga vanasse pangafondi, sest teller kontoris või müügimees kaubanduskeskuses paneb ta sinna.

Tulevikuplaanidele mõeldes, kas tulevikus on ka plaanis laiendada Tuleva poolt pakutavaid finantsteenuseid? Näiteks Tuleva pank, mis pakuks erinevaid finantsteenuseid.

Kas olete mõelnud krüpto pensionisamba peale ka?

Minu enda (Tõnu) arvamus on, et paneme ikka pensionifondid korralikult tööle ja enamuse Eesti inimestest soodsalt koguma ja siis hakkame vaatama uusi projekte. Aga kes teab - võibolla leiab mõni meie liige või Tuleva senisest tegevusest innustust saanud hakkaja inimene, et võiks veel midagi siia platvormile ehitada, siis ma usun, et meie liikmed on väga vastuvõtlikud sellele.

Liikmelisus, liikmekapital, liikmeboonus ja tööpanus

Kas on kavas ka käesoleval aastal liikmekapitali suurendada? Milline on oodatav sissemakse summa?

Kas enda osalust on võimalik Tulevas suurendada?

Kas lihtliigetele tekib võimalus suurendada oma panust liikmekapitali?

Hetkel sellist kava ei ole. Me oleme seni liikmetelt kapitalipanuseid küsinud siis, kui Tuleval seda uue ettevõtmise jaoks vaja on olnud: siis kui alustasime ja siis kui kolmanda samba käivitasime.

Kuna selle aasta lõpus tekib esimeses ringis kapitali panustanud liikmetel võimalus soovi korral kapital välja võtta, siis nõukogu arutab liikmekapitali panustamise ja väljavõtmisega seotud teemasid oma maikuisel istungil.

Kui palju inimesi Tulevas töötab ja kes nad on?

Oi, kui tore küsimus ja ühtlasi meeldetuletus, et tegevusaruandes võiks ju seda teemat tulevikus kajastada.

Lisaks juhatuse liikmetele Tõnule ja Marile töötab Tulevas veel analüütik Laura Jõgi (ühines meiega eelmise aasta kevadel) ja kontorijuht Pirje Keeroja, kes alustas jaanuaris. Osalise ajaga toimetab meie blogi ja sotsiaalmeediat Kristel Raesaar ning riski- ja vastavuskontrolli teeb Karola Sisask.

Juhatuse liige Priit Lepasepp ja nõukogu esinaine Kristi Saare tegid samuti Tuleva heaks tööd eelmisel aastal (Priit täidab sisekontrolli ülesandeid ja Kristi aitab meid suurele kirjade tulvale vastata). Erko Risthein ja tema ettevõtte Producement arendavad ja hoiavad korras meie veebirakendust ning Liis Reinhold hoiab korras meie raamatupidamist.

Mis on peamised põhjused meeskonna kasvatamiseks? Puhas suuremast liikmeskonnast tulenev administratiivne töö? Passiivne pensionifond võiks tähendada ka passiivsemat/õhemat organisatsiooni ja suuremat rõhku tehnilisele efektiivsusele hoopis :)

Jah, klientide arvu kasv on peamine põhjus, miks enam ei ole võimalik, et kaks juhatuse liiget teevad ära muu töö hulgas ka klienditoe, IT projektide juhtimise või vastavuskontrolli. Alguses saime hakkama, aga täna ei ole see füüsiliselt enam võimalik ega ka jätkusuutlik. Meie tiim on jätkuvalt kordades väiksem kui sarnase varade mahuga teistes fondivalitsetjates.

Kas liikmed saavad kuidagi abiks olla?

Saavad ja väga paljud juba ongi. Meie pensionisüsteem on tarbetult keeruline ja see keerulisus maksab väga paljudele inimestele reaalselt raha: nende teine samm on tõenäoliselt ikka veel vanas pankade pensionifondis, kus tasud on kõrged ja portfelli suures osas null-tootlusega võlakirjades. Nad ei kogu kolmandasse sambasse ja maksavad seetõttu igal aastal tarbetult palju tulumaksu. Nad koguvad seetõttu pensioniks kordades vähem kapitali kui nad võiksid.

Vähemal jätkub teadmisi ja aega endale põhitööd selgeks teha, veel vähem suudab enesekindlaks jääda ka siis kui pankade müügimehed neid vastupidises veenavad. Müügisurve tulemusena jätvavad inimesed otsuse tegemata või, hullem veel, teevad endale kahjuliku otsuse (näiteks II sambast lahkudes).

Aga paljudel inimestel on usaldusväärne sõber, sugulane või kolleeg, kes on aega võtnud ja endale mõned olulised asjad selgeks teinud. Seda, et sul tasub koguda ikka aktsiafondis, fondi kulud peavad olema madalad ja kolmas samm tuleb maksimaalselt ära kasutada.

Me näeme, et väga suur osa inimesi ühineb Tulevaga just sellepärast, et teadlik sõber või sugulane on aidanud nad õige tee otsa peale. Tihti ei ole selleks rohkem vaja kui saata sõbrale mõni blogipost, rääkida oma näitest või vastata mõnele vastamata jäänud küsimusele. Ja seda mitte siis, kui teadja ise tahab rääkida vaid ikka siis kui sõbral tegelikult küsimus tekib.

Kui sina oled aega võtnud ja need põhitõed endale selgeks teinud, siis sa teed sõpra koguma aidates talle väga suure teene ja ühtlasi aitad ka meid kõiki, kes me Tulevas kogume. Mida rohkem meid Tulevas kogub, seda soodsam meile kõigile.

Liikmekapitali kogumise ajal oli juttu sellest et pärast 5 aastat saab selle soovi korral välja võtta. 5 aastat täitub sügisel. Sooviksin selle kohta rohkem infot, kas ja mis tingimustel saab selle summa vajadusel sügisest välja võtta?

Meie [põhikiri sätestab täna juba väga täpselt](#), kuidas liikmekapitali väljavõtmine käib. Nõukogu arutab maikuus, kas midagi peaks põhikirjas sätestatud protseduurile veel lisama.

Tere! Olen üks neist 34 000 uuest kogujast. Majandusaasta aruannet lugedes jäi silma, et töjõukulud 2020. aastal olid vaid 39 615€ ja sellest palgakulu vaid 9102€. See tundub kaunis tagasihoidlik summa kolme täisajaga töötaja kohta. Märkasin ka, et majandusaasta aruande kohaselt oli 2020. aastal keskel läbi 0,5 töötajat. Mida ma tähelepanemata olen jätnud?

Kodulehelt on kadunud osakaal liikmekapitalist. Lisaks pole selge töötajate tasustamine. töötajate arv kasvab, palgakulu väheneb. Seega arvaks, et tasumine käib liikmekapitali optsoonidega, mis pole aga tavakasutajale arusaadavalt kuskil kajastatud?

Üldkoosolek kinnitab Tulundusühistu Tuleva aruannet, kuid enamus töötajaid on ühistule kuuluvas fondivalitsejas Tuleva Fondid AS, mille aastaaruannet näeb [siit](#). Ühistu aruanne on küll konsolideeritud, kuid see ei ole konsolideeritud rida reall, vaid kapitaliosaluse meetodil, mistõttu ei ole ühistu aruandes töjõukulude all ühistu ja fondivalitseja ühised töjõukulud näha, vaid fondivalitseja töjõukulusid tuleb juurde vaadata fondivalitseja aruandest. Kaalume järgmistel aastatel rida-reall konsolideerimist.

Natuke ebaselge on see, kes nimeliselt on tütarettvõtte töötajad ning kes on see, kes tulundusühistus 0,5 koormusega pehmelt öeldes päris head palka teenib. Ning kas tütarettvõtte töötajate hulgas on kedagi, kes ka tulundusühistu töötajate 0,5 koormuses kajastub?

Tulundusühistus ja Tuleva Fondid AS töötavad (ja töötasid ning said palka 2020.a.) Tõnu Pekk, Mari Kuhi, Kristel Raesaar ja Laura Jõgi. Ühistu aruandest võib mulje jääda, et 0,5 kohaga töötaja kogukulu oli see 39k. Nii see ei ole - ühistu aruandes kajastuvad kõik tööpanused, sh. juhatuse omad, kelle palk on fondivalitseja aruandes. Seega 0,5 kohaga töötaja palgakulu ei erine eesti keskmisest.

Püüame Tulevas töötasusid tööturu tasemel hoida.

Toetasin kunagi Tulevat 100 euroga. Vabandust aga ei mäleta enam- sain automaatselt selle asutamise liikmeks? Saan osa siis liikmeboonusest mitte liikmekapitalist?

Makstud 100 eurot (nüüd 125 eurot) on liitumistasu, mis andis sulle liikmenumbri, õiguse Tuleva edasises käekäigus kaasa rääkida ning võimaluse teenida liikmeboonust. Juhul, kui sul on varasematest perioodidest teenitud liikmeboonust, siis see kajastub real liikmekapital (saab vaadata Tuleva veebirakenduses pension.tuleva.ee).

Lisaks kajastub liikmekapitali real liikmekapitali sissemaks (juhu, kui seda on tehtud) - Tuleva liikmetel oli õigus 2016 aastal ning 2019 a kevadel panustada liikmekapitali ehk siis teha eraldi ülekanne (2016 aastal 1000 - 10 000 eurot, 2019 aastal kuni 1000 eurot).

Soovitan lugeda ka meie kodulehel korduma kippuvaid küsimusi. Seal on liikmeboonus, liikmekapital ja muu liikmetele oluline täpsemalt lahti kirjutatud:

<https://tuleva.ee/tulundusyhistu/#faq>

Mis on tööpanus?

Tööpanus on töö eest tasustamise viis, kus tehtud töö eest ei saada tasu rahalise väljamaksena, vaid ühistu teeb töö tegija eest töötasu suuruse sissemaks Tuleva liikmekapitali.

Pensionisüsteemi muudatused

Meie pensionisüsteemis on üks suur probleem: endiselt on piiratud sissemaksete suurus. Teatavasti 2. sambasse täiendavaid sissemaksid teha ei saa, aga 3. sambas on täiendavad sissemaksed üle 15%/6000€ piiri topeltmaksustatud. Pensionireformiga seda probleemi ei parandatud. Kas olete sellel teemal üldse mingit arutelu kuulnud? Kas on loota, et lähiaastatel saab see probleem mingisuguse lahenduse?

Milliseid konkreetseid samme olete plaaninud kolmanda samba limiiti ületavate sissemaksete topeltmaksustamise lõpetamise saavutamiseks?

Rahandusministeerium plaanib meie andmetel aasta teises pooles kolmanda samba probleemidega tegeleda ja me oleme oma ettepanekud selle täiendavate sissemaksete teema (ehk siis limiiti ületavate sissemaksete topeltmaksustamise lõpetamise) neile edasi andnud. Hetkel paraku konkreetseid kuupäevi seaduse muudatuse kohta veel esitatud pole.

Kui palju tänaseks on II pensionisambast lahkujaid Tuleva klientide hulgas? Kas neist osad jäävad III sambasse - mitu %?

Eelmise nädala seisuga on meie II samba kogujatest veidi üle 5% esitanud II sambast lahkumise avalduse.

II-sambast välja võttes, peatub minu jaoks ka üldine pensinimaksete võimalus II sambasse. Kas saan jätkata maksete tegemist kolmandasse sambasse?

Kas on plaanis püüda pensioniseadust muuta, et soovi korral need kes II-st sambast väljuda soovivad, saavad ka taasühineda ja mitte alles 10 aasta pärast.